

УТВЪРДИЛ

/Валентина Маркова/

ПРОГРАМНА СИСТЕМА НА ДГ „ВЪЛШЕБЕН СВЯТ“ ЗА УЧЕБНАТА 2025/2026 ГОДИНА

СЪЩНОСТ:

Програмната система е част от стратегията за развитието на ДГ „Вълшебен свят“ с основна дейност предучилищно образование като процес включващ: обучение, възпитание и социализация на детето.

Програмната система на ДГ е цялостна концепция за развитието на детето с подходи и форми на педагогическо взаимодействие, подчинени на обща цел на предучилищното образование за цялостно развитие на детската личност и полагане на основите за учене през целия живот:

1. Опазване физическото и психическо здраве на децата.
2. Интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всяко дете в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му.
3. Ранно откриване на заложбите и способностите на всяко дете и насърчаване на развитието и реализацията им.
4. Формиране на устойчиви нагласи и мотивация за учене през целия живот.
5. Съхраняване и утвърждаване на българската национална идентичност.
6. Познаване на националните, европейските и световните културни ценности и традиции.
7. Формиране на толерантност и уважение към етническата, националната, културната, езиковата и религиозната идентичност на всеки гражданин.
8. Формиране на толерантност и уважение към правата на децата и хората с увреждания.

В програмната система са включени:

- подходи и форми на педагогическо взаимодействие;
- тематично разпределение за всяка възрастова група;
- разпределение на формите на педагогическо взаимодействие;
- механизъм на взаимодействие между участниците в предучилищното образование.

Програмната система отговаря на изискванията определени с държавния образователен стандарт за предучилищно образование, като:

1. Отчита спецификата на детската градина и на групите;
2. Съответства на интересите, възможностите и възрастовите характеристики на децата.

3. Създава условия за придобиването на съвкупност от компетентности дефинирани като очаквани резултати от възпитанието, обучението и социализацията на децата за всяка възрастова група по образователни направления:

- 1) Български език и литература;
- 2) Математика;
- 3) Околен свят;
- 4) Изобразително изкуство;
- 5) Музика;
- 6) Конструирание и технологии;
- 7) Физическа култура .

ЦЕЛИ:

- 1) Осигурена среда за учене чрез игра, съобразена с възрастовите особености и гарантираща цялостно развитие на детето.
- 2) Придобиване на съвкупност от компетентности по всяко от образователните направления – знания, умения и отношения, гарантиращи успешното преминаване на детето към училищното образование
- 3) Осигуряване на физическо, познавателно, езиково, духовно-нравствено, социално, емоционално и творческо развитие на детето и подкрепа, в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му, като се отчита значението на играта за детето.
- 4) Непрекъснато усъвършенстване и обогатяване компетентностите на педагогическите специалисти за ефективно изпълнение на изискванията за изпълняваната работа и кариерно развитие.
- 5) Привличане на семейството като партньор в подготовката на детето за училище.

КОНЦЕПТУАЛНИ ИДЕИ НА ПРОГРАМНАТА СИСТЕМА

ДГ прилага в първа, втора, трета и четвърта група **програмната система, с познавателни книжки от поредицата „Златно ключе“** на издателство „Бит и техника“, създадени в името на детето, в помощ на учителя и в подкрепа на родителя.

Програмната система подпомага учителя да осигури условия за пълноценно детско развитие, така че:

- Детето да е спокойно, щастливо, уверено и успешно да навлиза в света, чрез игри, познание, радост и творчеството.
- Учителят уверено и с удовлетворение да постига по-добри резултати в ежедневната си работа с децата и родителите.
- Родителят да „израства“ заедно с детето си, като го подкрепя в развитието, подпомага разгръщането на неговия потенциал.
- Родителят и учителят имат споделени отговорности относно детето, които реализират в сътрудничество и партньорство в името на детето.

Основните принципни положения, които са залегнали при организацията на педагогическия процес, при подбора и структурирането на образователното съдържание и провеждането на педагогическите ситуации са:

- Детето – център и субект на педагогическото взаимодействие.
- Детето е различно, уникално и неповторимо.
- Детето се развива само в интеракцията – дете-възрастен.
- Отношението към детето – уважение към неговата личност и подкрепа неговата индивидуалност.

- Осигуряване на условия за равен старт на всички деца, базиран на възрастта и индивидуалните темпове на тяхното развитие.
- Включване на „различното“ дете в живота на групата, чрез подкрепа и уважение от детския педагог, децата в групата и техните родители.
- Уважение към различните етноси и култури.

Педагогическото взаимодействие е насочено към придобиване на съвкупност от компетентности – знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на детето към училищното образование; утвърждаване на доброжелателно и самоуверено поведение при общуване с връстници и възрастни. Интегриране на образователното съдържание по всички образователни направления.

Проследяването на детските постижения е на основание на трите етапа на учебния процес:

- 1) възприемане на информацията,
- 2) разбиране и
- 3) приложение на информацията в нови непознати ситуации и условия.

Отношението към родителите – индивиди, които са отговорни за развитието на потенциала на детето, за да може успешно да се справя в живота – е взаимно уважаващо се, толерантно и подкрепящо.

Очаквани резултати при реализиране на програмната система:

1. постигане целта на образователния процес в предучилищна възраст;
2. личностно и общо психично развитие на детето, чрез неговата индивидуална и групово-игрова и познавателна дейност;
3. компетентно тематично разпределение на съдържанието по образователни направления за всяка възрастова група;
4. конкретизиране проследяването на резултатите от предучилищното образование;
5. ефективно сътрудничество между детската градина и родителите в процеса на възпитание, социализация и обучение на децата;
6. оптимални взаимодействия между детската градина и други педагогически специалисти и институциите, подпомагащи дейностите на детската градина.

ПОДХОДИ И ФОРМИ НА ПЕДАГОГИЧЕСКО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

Педагогическото взаимодействие като сложен процес, състоящ се от образователно, възпитателни и социално-педагогически компоненти, се прилага в съответствие с основните принципни положения:

- поставяне на детето в центъра на педагогическото взаимодействие.
- уважение и съхраняване на детската индивидуалност.
- приложение на игровия подход.

В тази форма то присъства във всички видове дейности в ДГ „Вълшебен свят” – познавателна, трудова, творческа.

Педагогическата технология, чрез която е заложена реализацията на Програмната система за всяка възрастова група се формира от компоненти, чийто избор е съвкупност от изисквания за резултатите от обучението на децата, определени от ДОС.

ПОДХОДИ:

Осигуряват единство на обучение, възпитание и социализация, базирано на партньорска комуникация между детето и учителя, съществуващ опит, непрекъснато развиващи се потребности и интереси на детето и динамично развиващите се представи, знания, умения и отношения, заложени като очаквани резултати в нормативната документация за предучилищното образование.

ОРГАНИЗАЦИОННИ ПОДХОДИ:

Системен подход - Като сложна система от биологични, психологични, социални, здравни и когнитивни особености в процеса на педагогическото взаимодействие с детето, се прилагат

подходи, с елементи от семейството, образователната, здравната и други системи.

Използването на системният подход подпомага по-добре да определяме спецификата и динамиката на социалното развитие на децата от предучилищна възраст в ДГ.

Интегративен подход - Чрез него учителят сигурява ползотворна, резултатна педагогическа дейност. Развива се познавателната дейност и цялостното обогатяване на социалния опит на децата, както и подготовката им за училище. Една от главните тенденции е и интегрирането на европейските образователни ценности у нас и адаптирането им към националните ни особености и традиции.

Комплексен подход - Използването на комплексни ситуационни форми на основата на игровите създават условия за изграждане на хармонична и разнообразна образователна среда с цел осигуряване на равнопоставеност и достъп до качествено образование. Положителни стъпка в тази посока е въведената двегодишна задължителна предучилищна подготовка, целодневно и възможност за избор на полудневно и почасово обучение в ДГ. Осъществен е интензивен процес и отлични условия за интегрирано обучение за динамичното развитие на децата със специални образователни потребности (СОП). Този подход допринася за повишаване образователните постижения на децата и намаляване дела на преждевременно напусналите деца.

МЕТОДИЧЕСКИ ПОДХОДИ:

Хуманно-личностен подход - Използването в ДГ на един от съвременните психолого-педагогически подходи, допринасящ за трайното и устойчиво ценностно поведение у всяко дете е хуманно-личностният подход – детето в центъра на педагогическото взаимодействие. Това е обучение, основано на личния опит на детето и на стремежа той да бъде

систематизиран и непрекъснато обогатяван и разширяван, като се преминава от еталонно възпроизвеждане на представи и отношения към творческо прилагане на придобити умения; *Рефлексивен ценностно – ориентиран подход*: Рефлексията осигурява развитие на уменията за оценка и самооценка, за самоконтрол и саморегулация на децата при решаване на игрови, практически и познавателни задачи. Ученето през целия живот интегрира всички процеси на взаимодействие (формални и неформални), които развиват детската индивидуалност с оглед стимулиране на представи, умения и компетенции.

Дейностно-холистичен подход или "учене чрез правене" е подход в педагогическия процес чрез който различните дейности на "правене", развиват: познавателното, откривателското, изборителната активност на децата, установяване, разбиране, обяснява, сравнява, разграничава, различава, идентифицира, съставя, подрежда и др. Детето е в "активна" позиция - да наблюдава, да сравнява, да анализира, да оценява, да описва и т.н., за да достигне само или с помощта на учителя отделни компетентности, като очаквани резултати.

Комункативен подход - Този подход определя обучението, възпитанието и социализацията, осъществени в условията на неформални контакти и делово общуване на личности и реализиране на общи преживявания, желания, интереси, потребности и идеи.

Интерактивност – Интересивността като подход и метод дава възможност за активно-действено участие, за творчество, за спонтанност, за нестандартни решения на проблемни задачи за личностно-индивидуална и екипна изява. Възпитава умения за екипност, толерантност, критичност. Развива мисленето, волята, положителните емоции. Повишава интереса към знанията за миналото и практическото им използване за решаване проблемите на настоящето и бъдещето.

Ситуационен подход – Приложението на ситуационния подход разглежда познавателното събитие от гледна точка на конкретната ситуация, която го създава. Ситуационната форма е организираната, делова и личностна среща в индивидуален, партньорски и екипен (групов план) както между децата така и между учителя и децата.

Наименованието "педагогическа ситуация" като основна форма за педагогическо взаимодействие на учителя с децата не е самоцел, защото освен социалните и

психологически компоненти, са важни образователните цели, свързани с тематичното съдържание, с очакваните резултати и ключовите ядра на детския опит, заложи в ДОС.

Ценностно-ориентиран подход – осигурява възпитание и обучение, насочено към достигане на общочовешки ценности при запазване и развиване на националната идентичност и традиции;

Методи – предлагат начини за съвместна дейност и обучение между учителя и детето, чрез които се овладяват педагогически адаптиран социален опит по отношение на опознаването на обекти и явления, значението и използването им в практиката и възможностите за опериране, изпробване и преобразуване в процеса на специфичните детски дейности.

Според източника на информация, методите които се използват са:

- устно изложение – разказ, описание, обяснение, беседа, разговор, метод на сюжетното планиране;
- текстови методи – познавателни книжки, албуми, илюстративен материал, художествена и научно – популярна литература;
- нагледни методи – наблюдаване, разглеждане, демонстрация, игри, визуализиране чрез ИБД;
- практически методи – обследване, елементарни опити, експериментиране, упражнение, конструиране, схематично, графично, действено и предметно – техническо моделиране на обекти и предмети;
- диагностични методи на проверка и анализ.

Според начина на организация на дейността на децата, методите които се използват са интерактивните методи:

- игрова дейност;
- дискусия;
- ситуационен метод;
- мозъчна атака;
- индивидуална работа и работа в малка група;

Според характера на дейностите, методите които се използват са :

- предметно-оперативни – разглеждане, сензорно обследване, предметно моделиране, показ на графично представен модел-схема, предметни игри, предметно моделиране и др.;
- игрово-преобразуващи – изпълнение на текст, влизане в роля, артикулационна гимнастика, звукоподражание, театър на маса, куклени етюди, драматизация, дидактични игри, игри-асоциации, театрализирани игри, подвижни игри, спортно-подготвителни игри, музикално-подвижни игри, народни игри, фолклорно-обредни игри и др.;
- практико-изпробващи – елементарни опити, експерименти, предметно-схематично моделиране, показ на действие, рисуване и оцветяване и др.;
- информационно-познавателни – онагледяване, преднамерено наблюдение, , наблюдение и сравняване, четене на литературен текст, показ на образеца, разказ-беседа, демонстрация – упражнение, преразказване и др.

ФОРМИ НА ПЕДАГОГИЧЕСКО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

Общуването с детето се осъществява на фона на практическото му познание за света и протича като самостоятелни етапи, в които се задоволяват потребностите му от позитивно внимание, сътрудничество и уважение от страна на възрастния и стремеж към взаимно разбиране и съпреживяване. Формите на педагогическото взаимодействие се организират в съответствие с прилаганата в детската градина програмна система при зачитане на потребностите и интересите на децата.

Педагогическото взаимодействие е процес, насочен към постигането на определен очакван резултат, свързан с цялостното развитие на детето, в който основни участници са учителят и детето. При провеждането на педагогическото взаимодействие учителите използват игровата дейност за постигането на компетентностите, знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на детето към училищното образование.

Детската градина и учителите осигуряват игрова дейност във всички видове организация на предучилищното образование през учебното и неучебното време. ЗПУО дава възможност на педагогическия екип да осъществява педагогическо взаимодействие освен при целодневна, така и почасова организация на обучение при желание на родителите и при условия и ред, определен от ДОС за ПУО.

Педагогическото взаимодействие в предучилищното образование се организира в **основни и в допълнителни форми**.

Основната форма на педагогическото взаимодействие е **педагогическата ситуация**, която протича предимно под формата на игра. Всяка е организирана в съответствие с прилаганата в детската градина програмна система при зачитане на потребностите и интересите на децата. Всички педагогически ситуации се организират само в учебното време – от 15.09 до 31.05 и осигуряват постигането на компетентностите, определени в ДОС за ПУО. Основните форми на педагогическо взаимодействие се осъществяват при целодневна организация и възможност по избор на родителя за полудневна, почасова или в самостоятелна.

Продължителността на една педагогическа ситуация по преценка на учителя е от 15 до 20 минути – за първа и за втора възрастова група, и от 20 до 30 минути – за трета и за четвърта възрастова група.

Конкретното разпределяне на педагогическите ситуации по образователни направления се осъществява в седмично разпределение. Седмичното разпределение се разработва по възрастови групи от учителите на конкретната група.

Допълнителната форма се организира по преценка на учителя в съответствие с програмната система, прилагана в детската градина, цялостната организация на деня и с интересите и потребностите на децата.

В допълнителните форми на педагогическо взаимодействие се разширяват и усъвършенстват отделни компетентности, които допринасят за личностното развитие и за разнообразяване на живота на детето. Допълнителните форми на педагогическо взаимодействие се организират от учителя на групата извън времето за провеждане на педагогическите ситуации.

Допълнителните форми се организират както в учебното време, така и в неучебното време.

Допълнителни форми на педагогическо взаимодействие са : Дейности по избор (игра в куклен кът, рисуване с материали по избор, пъзели, моделиране с пластилин, оцветяване на детски книжки); Утринно раздвижване; Игри/ сюжетно-ролеви игри, музикално-подвижни игри; подвижни игри; спортно подготвителни игри; творчески игри, конструктивни игри, игри на открито/ ; Разходки ; Наблюдения ; Разглеждане на детски книжки с илюстрации на приказки; Развлечения, екскурзии; Куклен театър ; Рождени дни; Четене на художествена литература; Индивидуални занимания с деца - логопед, ресурсно подпомагане; Битови дейности-подреждане на учебния кът, къта за хранене,къта за игра; Слушане на приказки,слушане на научно-популярни текстове;разглеждане на илюстрации; презентации; Планирани наблюдения до музей, художествена галерия, библиотека ; Игри на интерактивната площадка по безопасно движение по пътищата и др.

Детската градина предлага допълнителни педагогически услуги : модерни танци; футбол; английски език; арт изкуство. Организирането и провеждането на дейност в тези форми , помага на децата да развиват своите способности в различни области, да работят в екип. Подпомогнат интегрирането на децата в малки групи обединени от обща цел, намаляване на агресията в поведението, възпитаване в патриотизъм и родолюбие, насърчаване на здравословен начин на живот, развиване природните дадености, индивидуални способности

и дарования, осигуряване възможност децата да се изявяват творчески, да развият сценична култура и вяра в собствения творчески потенциал.

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ФОРМИТЕ НА ПЕДАГОГИЧЕСКО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

Учителските екипи конкретизират разпределението на педагогическите ситуации, определят техния седмичен брой за всяка възрастова група в началото на учебната година, като при изготвянето им се съобразяват с минималния и максимален седмичен брой, посочен в Наредба №5 от 03.06.2016г. за ПУО. и се утвърждава от директора на детската градина. В ДГ „Вълшебен свят“ основното педагогическо взаимодействие се осъществява в седем образователни направления. Общият седмичен брой на педагогическите ситуации по образователни направления в детското заведение е описан в Таблица №1:

1. за първа възрастова група - 13;
2. за втора възрастова група - 15;
3. за трета възрастова група - 17;
4. за четвърта възрастова група - 19.

Продължителността на една педагогическа ситуация по преценка на учителя е от 15 до 20 минути - за първа и за втора възрастова група, и от 20 до 30 минути - за трета и за четвърта възрастова група

Средства, чрез които е предвидено да се реализират целите на програмната система, са:

- материали за индивидуална работа на всяко дете – работни листи и познавателни книжки по всички образователни направления за децата от първа и втора група;
- познавателни книжки за индивидуална работа на всяко дете по образователни направления;
- книга за учителя за диагностика на входното и изходното равнище на постиженията на децата;
- работни листове за диагностика;
- методическо ръководство с разработка на включените в образователното съдържание теми по образователни направления – водещи цели за разработване на конкретни ситуации; очаквани резултати по отношение на знания, умения и отношения за достигането на които се работи по конкретна тема; ключови думи и понятия, с които децата да оперират; методически насоки и препоръки за разработване на темата; допълнителни материали за подпомагане и обогатяване на темата; предложения за интегриране на работата по темата с постигане на очакваните резултати по други теми и направления.
- сборник с художествени и други текстове и материали;
- CD с музика както по образователно направление Музика, така и за организиране на различни празници и развлечения.

Педагогически ситуации седмично по възрастови групи и образователни направления
съгласно

Наредба № 5 / 03.06.2016 г. за предучилищно образование

Таблица №1

**СЕДМИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА БРОЯ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ
СИТУАЦИИ ПО ОБРАЗОВАТЕЛНИ НАПРАВЛЕНИЯ
ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2025-2026 година**

№	ОБРАЗОВАТЕЛНО НАПРАВЛЕНИЕ	I група	II група	III група	IV група
1	Български език и литература	1	2	2	3
2	Математика	1	1	2	3
3	Околен свят	1	2	2	2
4	Изобразително изкуство	2	2	2	2
5	Музика	2	2	2	2
6	Конструиране и технологии	1	1	2	2
7	Физическа култура	3	3	3	3
8	Общо	11	13	15	17

Разпределението на основните и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие и тяхното съотношение са разработени от учителите на различните възрастови групи в ДГ като примерна целодневна организация за учебно и неучебно време. Определените дейности могат да се променят в съответствие с интересите и потребностите на децата.

Целодневната организация през учебно време, необходима за осъществяване целите на Програмната система е описана в **Приложение № 1**

**ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ НА ПРОГРАМНАТА СИСТЕМА ПО ОБРАЗОВАТЕЛНИ
НАПРАВЛЕНИЯ**

Дейностите по образователните направления са подчинени на целта и създаване на условия за придобиване на компетентности, отчитайки спецификата на всяко дете и възрастова група, както и за изграждане на мотивация и увереност в собствените възможности на децата, с оглед развитие и стимулиране на :

- потребността на детето от речева активност, която предизвиква положителни емоции и да се превръща в стимул за изграждане на умения за общуване с готовност за директно и адекватно на речевата ситуация изразяване;
- нагласа у детето да слуша активно художествено произведение и да изразява отношението си към него и към постъпките на героите в него;
- активността на детето в процеса на говорене и слушане, като назовава предмети, признаци, действия и употребява думите в контекста на изречението; разбира смисъла на думите, които

- употребява; конструира различни видове изречения в ежедневната си реч; произнася правилно фонемите в българския език; проявява култура на речево общуване;
- елементарни представи за основни математически понятия, които се изучават по-късно в училище;
 - детското развитие чрез насочване на познавателните интереси на детето към математическите характеристики на околния свят и тяхното диференциране чрез овладяване на обобщени способности при възприемането и оценяването им;
 - интелектуалното развитие на децата; изграждане основите на логико-математическото мислене; развиване на сензорни способности и овладяване на сензорни еталони; обогатяване на речника и свързаната реч;
 - адекватна представа за окръжаващата близка социална среда, придобиване на култура на поведение, социални умения за общуване и самостоятелна детска игрова дейност като предпоставки за готовността за училище;
 - социалните умения, които да се трансформират под влияние на когнитивните умения при опознаването на света;
 - социален опит в педагогическите ситуации и в самостоятелната игрова дейност;
 - представи, умения и отношения, свързани с изобразяване и пресъздаване на обекти и явления от заобикалящата го среда;
 - развитието на творчеството и работата в екип;
 - обогатяване естетическите чувства и преживявания на децата от най-ранна възраст;
 - развитие на музикално-изпълнителски умения и умения за слушане на музика, насърчаване на спонтанната детска артистичност, както и стимулиране на интереса и желанието на децата да пеят, да слушат музика, да ѝ се радват и да я преживяват;
 - компетентности с националната ценностна ориентация и традиции за съхраняване и утвърждаване на националната идентичност;
 - работа със схематични изображения, разбиране, решаване на проблеми, работа по малки проекти, пренос на знания;
 - познанията и уменията, свързани с техниката- инструменти, машини, които децата срещат и използват като модели и играчки на транспортна и строителна техника и домашни уреди, ролята им в живота на хората и някои правила за безопасност;
 - самостоятелност в конструктивно-техническата дейност, както и работата по собствен замисъл, включваща подбиране и комбиниране на подходящи и разнообразни материали и инструменти;
 - инициативността и предприемчивостта и дигиталната компетентност, като се формират умения за работа в екип, планиране, представяне и осъществяване на идеи и малки проекти;
 - възможностите на информационните и комуникационните технологии.

ТЕМАТИЧНИ РАЗПРЕДЕЛЕНИЯ ПО ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ

Годишното тематично разпределение представлява план-програма за работа на учителя за практическо постигане на заложените в Програмната система цели на обучението за постигане на очакваните резултати в съответствие ДОС. То осигурява ритмично и балансирано разпределяне на съдържанието по образователни направления и включва темите за постигане на отделните компетентности, както и методите и формите за проследяване на постиженията на децата. Тематичното разпределение се разработва, като се отчитат интересите на децата и спецификата на образователната среда.

За всяка тема е посочено образователното ядро. Работата по всяка тема е ориентирана целенасочено към конкретни „очаквани резултати”.

Приложение № 2 с тематично разпределение на педагогическите ситуации по образователни направления за всички възрастови групи, разработено от педагогическите екипи в ДГ „Вълшебен свят“ се счита част от настоящата Програмна система.

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПУО- СЪЩНОСТ, МЕТОДИ И ФОРМИ

1. Същност на процеса

Проследяването на резултатите от предучилищното образование на децата във всяка възрастова група се определят от учителя в съответствие с очакваните резултати от възпитанието, обучението и социализацията на децата за всяка възрастова група по образователни направления: *български език и литература, математика, околен свят, изобразително изкуство, музика, конструиране и технологии и физическа култура.*

В групите за задължителна подготовка за училище (5-7-години) акцентът при проследяване на резултатите е необходимо да се проследи цялостно развитие на детската личност; придобиването на съвкупност от компетентности - знания, умения и отношения, необходими за успешно преминаване на детето към училищно образование.

Периодичност на проследяване на резултатите от предучилищното образование

Проследяването на резултатите от постиженията на детето се осъществява от учителите на съответната група в началото и края на учебната година.

За децата в първа група - в началото на учебната година се провежда обследване, чрез наблюдение на *показателите за ранно детско развитие*: здраве, физическо и двигателно развитие; езиково, познавателно, социално и емоционално развитие; активност, игра и учене.

Показателите за проследяване на резултатите

Показателите за проследяване на резултатите включват знанията, уменията и способностите проявени в процеса на предучилищното образование и очакваните резултати по образователните направления (български език и литература; математика; околен свят; изобразително изкуство; музика; конструиране и технологии; и физическа култура), като се акцентира и върху показатели свързани със социалното и емоционално развитие.

Описание на резултатите от предучилищното образование

Информация за детската градина Резултатите от проследяването на постиженията на детето се вписват в дневника на групата. За целта е необходимо да се приеме единна, обща за цялата детска градина, матрица за описване на индивидуалните резултати на децата в групата. За тази цел е необходимо да се очертаят категорично различните умения на детето по отделните направления, които предлагаме да бъдат на три нива: справя се самостоятелно, справя се с насочващи въпроси и справя се помощ от учителя или друг специалист (музикален ръководител). Смятаме, че по този начин най-ясно ще се диференцират постиженията на детето между първото и второ проследяване на резултатите от предучилищното образование.

Информация за родителя

Родителите се информират от учителите в групата за индивидуалните резултати на детето. В съдържателно отношение информацията, която получават те, трябва да бъде позитивна обективна и насочваща чрез развиващата програма за по-нататъшната индивидуална работа с детето. Предложената развиваща програма има роля на целенасочено възпитателно взаимодействие към детето, което благоприятства, улеснява, компенсаторното и/или превантивно развитие на детето в съответната област и образователни направления.

Примерни стъпки за информация на родителя:

Запознаване с *постиганията* на детето към *момента* на проследяването на резултатите, т.е. акцент върху силните страни на детето.

Запознаване с *трудностите* на детето към *момента* на проследяването на резултатите; т.е. тези страни, които са в процес на развитие и изразени по-слабо;

Напомняте за *постепенното развитие* на индивидуалността на детето и неговия потенциал, поради което не се сравнява с другите деца;
Очертаване на *перспективата* на детското развитие, необходимостта от развиваща програма и предложението за такава, с оглед създаване на условия за ефективна среда за по-нататъшното детско развитие.
При запознаване с резултатите учителят трябва да подходи обективно, професионално, етично и толерантно към родителя.

Организация на проследяването

Проследяване на резултатите от предучилищното образование се провежда в началото (втората и третата учебна седмица) и края на учебната година (14 дни).
За настоящата 2025-2026 учебна година може да се използват задачите публикувани за диагностична процедура в Книгата за диагностични процедури на издателство „Бит и техника“.

2. Методи и форми за проследяване на резултатите от предучилищното образование

Наблюдение

Основният метод за проследяване на постиженията на децата е наблюдението. То е процес от целенасочено наблюдение на детското поведение в различни ситуации, в различни режимни моменти, в различни среди, по време на ежедневните занимания в продължение на цялата учебна година. Наблюдението е един от многото начини за събиране на информация относно функционирането на децата като цяло. Най-ефективно и информативно е наблюдението на детето в неговата естествената среда, която включва неговият дом и детската група в които всяко дете се развива. Тази среда предоставя на детето широки възможности за ежедневна изява и проява на различните му знания, способности, начини на поведение, както и на неговите затруднения.

Детската градина е „сцената“, на която децата играят и проявяват своите чувства, емоционални реакции, двигателни и езикови способности, творческа дейност, отношението към другите деца в групата и по този начин изразяват своите типични черти от характера си. Наблюдението на детето в естествената му среда има много предимства за него: детето се намира в позната и защитена среда, в която е адаптирано и привикнало да се занимава с ежедневни дейности. Чувства се свободно, сигурно и значимо, в резултат на което може да разкрие (пред наблюдаващия), своите силни страни, знания и умения, наред с ограниченията и затрудненията си. Събраната информация от наблюденията служи за основа при тълкуването на резултатите от развитието и извеждането на съответни изводи и насоки за следващия възрастов период.

Цели на наблюдението:

С помощта на информацията, получена чрез наблюдението, детската учителка постига следните цели: Опознава индивидуално развитие на децата чрез установяване на техните характерни възрастови и индивидуални особености: нужди, способности, обноси, ограничения и затруднения.

Планира индивидуална програма за развитие на детето през учебната година, която е насочена към детския потенциал и затруднения.

Проследява настъпилите промени при децата през учебната годината.

Периодично уведомява родителите за функционирането на детето в детската градина.

Видове наблюдения:

Детският учител участва в дейността на детето на различни нива - от ниво на *не-участник* в наблюдението; до *пряк участник* в него.

Наблюдение, в което учителят не участва.

Задачата при този вид наблюдение е учителят само и единствено да *наблюдава и проучва* автентичността на детето в обичайните естествени условия и действия в детската група, без да се включва в разговор с него или да се намесва по някакъв начин /в ситуация, игра, общуване/, който би могъл да повлияе върху неговото поведение.

Силни страни на наблюдението: спомага за деликатно регистриране на спонтанното и автентично поведение на детето и взаимодействията му с околната и социална среда, без то да усеща, че е център на наблюдение.

Слаба страна на наблюдението е субективизма на учителя по време на наблюдението.

Наблюдение, в което учителят е участник (включено наблюдение)

Задача при този вид наблюдение е учителят - наблюдател да участва в дейностите на детето.

Например:

Даване на разяснения; задаване на насочващи въпроси; използване езика на тялото; подготвяне на обстановката за извършване на дадена дейност; съучастник в играта на детето; поощряване на другите деца да се сближат с наблюдаваното дете и др.

Силни страни на наблюдението: помощ от учителя, която може да доведе до по-високи резултати
Слаба страна на наблюдението е субективизма на учителя при наблюдение
поведението на детето и регистриране на резултатите.

Познавателна задача

Задачите, които са използвани за установяване на резултатите по седемте образователни направления през учебната година са два вида:

-Задачите със структуриран отговор, които се използват за проследяване на възприемането на *знанията*, тяхното *разбиране* и *приложението* им. Смята се, че този вид задачи имат по-висока степен на обективност, което от своя страна допринася за надеждността на измерването на резултатите от развитието.

-Задачи със свободен отговор се използват при установяване на *изпълнителски умения* - пеене, свирене, рисуване, моделиране, конструиране - при които се проследява тяхното изпълнение и анализира крайният резултат, който във всички случаи ще бъде уникален за всяко дете.

Продукти от дейността на децата

По време на цялостния престой на детето в детската градина, чрез активното му участие в различни видове дейности, то създава различни по характер продукти (фантастични разкази, игри, рисунки, приложения, конструктивни и хартиени модели, пластилинови фигури и форми, и др.). Част от тези произведения могат да се съхраняват в хартиен вариант - в Портфолиото на детето, други - да бъдат документираны чрез видео и снимки и поставени в портфолиото. Те имат изключителна стойност при проследяване на резултатите от образователния процес, документирайки развитието, креативността и успеваемостта на детето.

Социометрични методи

Детска група има свой специфичен облик, който е повлиян от взаимоотношенията между децата вътре в групата и от подходите на детските учители.

Социометрията описва и анализира социалните взаимоотношения и структура в групи с помощта на социограма или социоматрица.

При определени случаи, според желанието на учителите, този метод успешно може да се използва.

Форми за проследяване на постиженията

Портфолио

В хода на предучилищното образование постиженията на детето се отразяват в детско портфолио, което е своеобразен запис на детското развитие от първа възрастова група и продължава до края на подготвителна група.

Дефиниране: От латински буквалния превод на „*Порт-фолио - portfolio*“ - означава „носещ листа хартия“; подразбира се печатните текстове лист, съгва се само два пъти или кола на книга Портфолио - буквално означава “запис”. Когато става въпрос за детско портфолио,

имаме предвид “запис” на етапите от процеса на адаптиране, игра и учене, както и постиженията по различните образователни направления. Портфолиото онагледява етапите през които преминава детето, прави ги “видими” и помага на детския учител да направи съответни изводи и препоръки относно по-нататъшното личностно развитие на детето, и по този начин може да подпомогне и родителя.

За разлика от другите методи за оценяване, които дават информация за моментното състояние, портфолиото отразява развитието на детето, като процес. За да се постигне този ефект, материалите включени в портфолиото, трябва да бъдат събирани по време на целия престой на детето в детската градина.

Цел: Хронологично и автентично проследяване на резултатите от социализацията, възпитанието и обучението на детето в детската градина.

Принципи:

При създаване на портфолиото учителят съблюдава следните:

Личностен и индивидуален подход

Автентичност

Хронологичност

Активност

Интерактивност и комуникация Прозрачност Креативност и успеваемост Основни **характеристики** на детското портфолио:

Да се анализират, обобщят и систематизират резултатите от дейностите на детето.

Да се оценят обективно детските постижения.

Да се уважи и стимулира неповторимостта у всяко дете.

Да се планира по-нататъшната програма за личностното развитие на детето.

Видове:

Според носителя на информация портфолиото може да бъде: хартиено или електронно портфолио.

Съдържание:

В портфолиото се включва всичко, което показва *хронологично* уникалността и индивидуалността в развитието на детето; резултати от постиженията по седемте образователни направления: български език и литература, математика, околна среда, изобразително изкуство, музика, конструиране и технологии и физическа култура.

Портфолиото е набор от подбрани и подредени материали, снимки (на предмети, продукти от различните дейности - моделиране, конструиране, игри и т.н.); резултати от дидактични задачи; участие в тържества (снимки и дискове); протоколи от наблюдение; чек листове, които отразяват постигнатите конкретни резултати в развитието и обучението. В детското портфолио се поставят грамоти и отличия, получени от участия в състезания и конкурси. Информацията и материалите се подреждат в следните три раздела на портфолиото:

Първи раздел:

Обща информация за детето

Представянето на детето, включва следната примерна информация:

Календарна възраст на която детето постъпва в детската градина. Семейството и семейна среда.

Особености при адаптация към нови условия; Как е преминал процесът на адаптиране към детската градина и живота в групата.

Особености, напредък и затруднения в областите: *здравното, физическото и двигателно развитие; социално, емоционално, познавателно, езиково и комуникативно развитие.*

Особености, успехи и затруднения при *учене, игри и активности.*

Изявени интереси и способности.

Приятели, занимания и игри и др.

Дейности и интереси извън детската градина.

Как ще опишете индивидуалността на детето.

Ако учителят не разполага с информация, не е необходимо да я описва. Описанието е автентичен разказ за детето, в който е включено само това, което учителят е регистрирал чрез обективни научни методи.

Втори раздел:

Моето семейство

Предоставя се информация за семейството на детето. Анкети, проучвания проведени с родителите на детето.

Трети раздел:

Резултатите от постиженията на детето в процеса на социализация, възпитание и обучение в детската градина.

Четвърти раздел:

Обобщение за готовността на детето за училище. Препоръки за насърчаване и мотивиране на детето за дейности стимулиращи личностното, емоционално и социално развитие.

Представянето на всички материали е хронологично, от първа до подготвителна група за училище.

Към всеки раздел може да има приложение в което да се добавят: материали, доказателства отзиви и оценки (от музикален ръководител; ръководители на допълнителните дейности, провеждани в детската градина, колеги от други групи), грамоти и отличия и др.

Всички събрани материали в портфолиото трябва да бъдат датирани и подписани от учителите в групата.

Външно оформяне на портфолиото:

В индивидуална папка се поставя съдържанието на портфолиото. Всеки раздел на портфолиото се поставя в отделен пластмасов джоб или плик - в който се събират съответните материали. За по-красиво оформление, всеки раздел - може да бъде в различен цвят. По този начин по-лесно ще се откриват отделните раздели. В трета и четвърта подготвителни групи е желателно детето да участва във външното оформление на своето портфолио. Може да нарисова или направи колаж на тема: „Автопортрет”, „Моята група”, „Моето семейство”, „Родословно дърво“, „любимите ми герои” и т.н.

Изискванията към учителя при събиране и създаване на детското портфолио:

Да прояви обективност при събиране и рецензиране на материалите в портфолиото. Да включва всичко, което смята, че е полезно и необходимо за детето, за да уважи неговата личност и достойнство. Да открива промяната и динамиката в развитието на детето чрез получените резултати.

Да открива потенциала на детето.

Да разпознава затрудненията на детето.

Да насърчава детето и родителите в процеса на промяна на детското развитие.

И така, чрез портфолиото се документира процесът на развитие и учене, различните нива през които преминава детето, както и постиженията в различните образователни направления. Портфолиото онагледява тези нива, прави ги „видими” и помага да се направят изводи и препоръки относно понататъшното личностно развитие на детето.

В края на предучилищното образование портфолиото се предава на родителите. С оглед индивидуалните особености в развитието и постижения на детето в предучилищна възраст, които са отразени в неговото портфолио - е желателно родителят да запознае началния учител с портфолиото на детето си. По този начин се осигурява приемственост и продължаващо взаимодействие между родителите и новата образователна институция - училището. А по отношение на детето - да се намали тревожността и стреса при предстоящата му адаптация в новата училищна среда.

Установяване на готовност на детето за училище.

Готовността на детето за училище да се отчита по пет показателя: физическо, познавателно, езиково, социално и емоционално развитие на детето.

За всеки показател се определят критерии, за да може да бъде отчетен.

Отчитането на показателите за установяване на училищна готовност се извършва чрез двете форми - портфолио и протоколи за наблюдение.

Установяването на училищна готовност се извършва 14-дневен срок преди края на учебното време. Резултати есе вписват в удостоверение издадено от детската градина.

МЕХАНИЗЪМ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ УЧАСТНИЦИТЕ В ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Механизмът има за цел да регламентира конкретните задължения за координирани действия между всички ангажирани субекти в процеса на предучилищното образование за осигуряване на качествено предучилищното образование за всяко дете.

Задачи:

- *Да обедини съществуващите и да открива нови ресурси за ефективно взаимодействие между участниците.*
- *Да регламентира техните права и задължения.*
- *Да определи формите и подходите на сътрудничеството.*
- *Да изясни възможностите за управление и контрол на процеса.*

Предучилищното образование като процес на възпитание, социализация, обучение и отглеждане на децата се осъществява чрез взаимодействие между участниците в него:

1. Децата
2. Родители
3. Директор, учител и други педагогически специалист
4. Обществени съвет, родителско настоятелство
5. Община
6. РУО на МОН

Взаимодействието между участниците в предучилищното образование създава условия за постигане на целите на предучилищното образование, както и за формиране на положително отношение към детската градина и мотивация за учене.

Осигуряването на съвременно образование, което да подготви децата, с необходимите знания, стремежи, ценностни нагласи, като съхрани културната идентичност и духовна самобитност на отделните индивиди, определяме с изграждането и развитието на общочовешките ценности, на хуманизма, солидарността и миролюбието - основни принципи на човешкия прогрес. Социалната мисия обусловена от основните цели: да постави индивидуалността на детето в центъра на образователния процес.

В търсене на нови форми на сътрудничество с родителите на децата и педагогическо взаимодействие с децата се гарантират възможностите за педагогическа свобода при осъществяване на образователния и възпитателен процес и се създават ефективни условия за формиране и развитие на децата.

Екипността, партньорството между педагогическите екипи на всяка група и семействата, между педагогическия екип и директора е най-сигурната гаранция за качествена педагогическа дейност. Търсенето на сътрудничество на всички нива в детската градина е предпоставка за разчупване на старите, шаблонни и формални форми на взаимодействие. Детската градина осъществява своята мисия организирано и целенасочено и посредством педагогическото взаимодействие между учителя / родителя, детето и детската общност. Сътрудничеството със семейството и обществените организации при работата екипите е ключов момент за единна стратегия при цялостното развитие на детето.

Взаимодействие учител - дете: Общуването между учителя и детето е творчески процес на взаимна промяна и познание - учителя като разкриваща се личност и детето като развиваща се личност. Детето изразява своята индивидуалност и на тази основа се социализира. От друга страна, то възпроизвежда и твори по свой начин нов опит - развива и изживява своята индивидуалност. Субект-субектните отношения обхващат от следните параметри:

- възприемане на детето от учителя като ценност не само за обществото, но и за самия него;
- откриването на детската индивидуалност от учителя в общуването и на фона на вписването и в детската група;
- взаимодействията учител – дете; учител – детска група; учител – родител, чрез разнообразяване формите на общуване и дейност;
- осигуряване среда, която стимулира детето към активност и творчество;
- диалог между учителя и детето;
- създаване на умения за работа в екип;
- формиране и развиване на организаторски способности за по-добра реализация и висок социален статус;
- зачитане на значимостта на другия в общуването и утвърждаване самочувствието на детето;
- създаване на условия за самостоятелен избор на дейност;
- изграждане на умения за общуване в група, в която има както единомушие, така и различие и конфликти;
- изграждане на умения за приспособяване в различни условия, бърза адаптация в социална среда .

С помощта на учителя като пример за подражание и инициатор на детската активност, който търси връзка между интелектуалните и творческите възможности, се постигат положителни резултати в процесите на възприемане, изразяване и изобразяване, които са особено важни за цялостното психично развитие на детето. Когато децата притежават богати знания, умения и навици, както и способност активно да ги прилагат, те с желание се стремят към творческа изява.

Основни форми на взаимодействие учител – дете осигуряват условия за :

- Създаване на интерактивна образователна среда / фронтална, индивидуална и екипна работа/;
- Създаване на образователна среда за индивидуален процес на обучение;
- Създаване на образователна среда, която активизира познавателната, емоционалната и социалната активност на детето;
- Създаване на индивидуална програма на детето;
- Създаване на образователна среда , стимулираща рефлексивното развитие / осъзнаване на знания и умения, изграждане на умения у децата за оценка и самооценка, изграждане на умения у децата за контрол и саморегулация на поведението.
- Създаване на образователна среда за действената активност на детето;

Взаимодействие Детска градина - семейство:

Целите на детската градина е да създаде естествена среда, обуславяща развитието на духовните потребности и интереси на детето и превръщането и в тенденция за тясно сътрудничество между семейството и детската градина. Изготвена е програма за превенция за ранно напускане на ДГ, чийто основни акценти са : Предоставяне на дейности за приобщаващо образование, чрез включване на децата в допълнителни дейности, съобразени с потребностите и интересите на децата ; индивидуални план – програми; осъществяване на взаимодействие за социално подпомагане за предоставяне на социални услуги по реда на ЗЗД; Прилагане на механизъм на въздействие върху вътрешната мотивация на детето, отчитайки причините и обстоятелствата за проблемните деца. Традиция в детското заведение е отговорно партньорство между ДГ и родителската общност. Стремешът за изграждане на партньорски отношенията между родители и учители е на основата на разбирателство, единомислие и непрекъснато общуване и взаимодействие. С възможностите за участие на родителите в управлението на детското заведение се създават условия за сплотени, действени и демократично функциониращи общности в детската градина.

Основни акценти гарантират:

1. Повишаване статуса на всеки педагогически специалист – позитивен, авторитетен, информиран;

2. Осигуряване на специализирана помощ на родители, чиито деца се нуждаят от такава;
3. Общност между учител-дете-родител, която да открива и обсъжда скритите проблеми и търси оптимални варианти за отстраняването им;
4. Превръщане на детската градина в желано място за отворено публично участие на всички институции, поставили детето в реален център на образователния процес.

Формите на педагогическо взаимодействие с родителите:

- индивидуални и групови консултации и информация на родителите за възпитателно-образователна работа с децата;
- Сътрудничество чрез индивидуални картони за постиженията на децата по ОН и обратна връзка с родителите на децата ;
- нагледна информационна трибуна с разнообразни рубрики;
- родителските срещи и открити режимни моменти;
- тренинг-срещи по актуални теми;
- практикуми – интерактивна форма не само за даване на информация, но и за практически занимания с родителите
- открити моменти от живота на детето в детската градина –празници и развлечения,,„отворени врати” ;
- отворени врати с конкретна тематично-проблемна област;
- електронната поща и социалните мрежи ;
- сайт на детското заведение;
- включване на родителски съвет на всяка група за стимулиране на деца-таланти и различните;
- възможност да избират и да бъдат избирани в обществения съвет на детската градина.
- среща на обществения съвет за обсъждане на конкретни проблемни области

С цел създаване на условия за активна и демократично- функционираща общност е избран *Обществен съвет* е орган за подпомагане развитието на детската градина и за граждански контрол на управлението и .

- Обществения съвет одобрява стратегията за развитие на ДГ и ежегоден отчет за изпълнението, участва в програми и в обсъждането на проекти, предлага политики за подобряване качеството на образованието;
- Дава становище и съгласува учебния план, избора на помагала за работа;
- Дава становище за разпределението на бюджета по дейности и размера на капиталови разходи, отчета по изпълнението им;
- Участва в създаването и приемането на Етичния кодекс на ДГ;
- Сигнализира компетентните органи, когато при осъществяване на дейността си констатира нарушения на нормативните актове.

Програмната система се приема на Педагогически съвет. Изпълнението и се отчита пред педагогическия съвет.

Програмната система е част от Стратегията на ДГ „ Вълшебен свят“. Програмната система е приета на Педагогически съвет с Протокол № 1/ 15.09.2025г.